

VERSLISTA

verslista@googlegroups.com

GONDOLATOK KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOKRA 08.

Székely Bertalan: Kisfiú vajas kenyérrrel

Mukli Ágnes: Vajas kenyere

Apám kenyeret keresett,
anyám megkente lágú vajjal,
apám puszta léte nevelt,
anyám virág-bontó dallal.

Megálmodtam az életem,
leesett kanálban, késben,
toporzékolt az értelem,
vágódva mennyekig ért fel.

Feszengtem tiszta ruhámban,
játszani akartam félve,
csillagfán lógtam az árnyban,
mosolyok rengetegében.

Szelíd lett anyám hangjától
apám villámló haragja,
szép szava csendesén átfont,
repített kéklő magasba.

Apám kenyeret keresett,
anyám megkente lágú vajjal,
apám puszta léte nevelt,
anyám bimbót-bontó dallal.

Holécziné Tóth Zsuzsa: Az édes zsíros kenyér története

Mindig szerettem az én 1894-ben született Tóth nagyapám történeteit, melyeket leginkább olyankor mesélt, ha ketten maradtunk otthon. Ilyenkor főzött is nekem: általában tejbe tésztalevest kértem (ez egy édes leves, melybe széles és gömbölyű - manapság leginkább a halászlé-

hez készített - levestészta dukált), de volt, hogy csak cukros-zsíros kenyeret ettem... Igen-igen, cukrosat! Igazi energiabomba lehetett, ahogy most visszagondolok. Ez a zsíros kenyér jutott eszembe Székely Bertalan: Kisfiú vajjas kenyérral című alkotása láttán, és az a történet, amit nagyapám mesélt.

Szóval egy olyan alkalommal, amikor ketten voltunk, és én épp egy ilyen kenyeret majszoltam, feltettem a kérdést nagyapámnak:

- Papa, mi tulajdonképpen szegények és boldogtalanok vagyunk? (Valahol olvashattam ezt a kifejezést, mert amúgy egy 8-9 éves gyereknek hogy jutott volna eszébe?)

- Tudod, kislányom, minden hozzáállás kérdése: lehetnek a szegények is nagyon boldogok, és lehet olyan is, hogy a gazdag ember gyereke is arra a szeretetre vágyik, amit a szegények között megtapasztal. Akarod, hogy meséljek erről?

Hát persze, hogy akartam! Már kucorodtam is le a nagy diófa alá a pokrócra, és vártam a mesét.

- Élt valahogy Szabolcs vármegyében egy Kemecsey család, akiknek csak egy fiuk volt, a Lacika. Ez a fiú - ha tehette - mindig ment az édesapjával ki a birtokra, hogy amíg az a számadóval az ügyes-bajos dolgait intézi, ő játszhasson a béres gyerekeivel. Mert hiába volt a birtok meg a kastély, Lacika bizony unatkozott otthon egyedül a játékaival. Bezzeg a tanyán! Ott volt a sok játszótárs, lehetett a fiúkkal az erdőt járni és becserkészni a kis mókusokat, meg figyelni az út menti fákon fészkelő harkályt, amint hordja az élelmet az odúból kikandikáló fiókáinak!

Egy ilyen alkalommal, amikor a fiúk már jócskán bent jártak az erdőben, egy szolga jött lóhalálában a kastélyból, jelenteni az uraságnak, hogy lángra lobbant a pajta, és a lángok már a kastélyt veszélyeztetik. Az uraság gyorsan, szőrmentén meglovagolta a Rárót, akit nemcsak a fogatban lehetett hajtani, és már vágatott is a szolgáló után, de még visszakiáltott a számadónak, hogy vigyázzanak a kisfiúra, majd visszajön érte meg a fogatért, ahogy a baj megszűnik.

Öreg este volt már, mire az uraság fáradtan és kimerülten visszatért. A fiúk addigra visszatértek a kis mókuskölyökkel, melynek a béres rög-

tönzött is egy kis kalitkát, majd beinvitálta a fiúcskát a tanyára, ahol a többiek már javában mosdottak, és készültek a vacsorához.

Gondolkodott Mariska erősen, mivel kellene megvendégelni a fiatalurat - hiszen feltételezte, hogy nem olyan ételekhez szokott, mint amit az ő fiai kaptak vacsorára -, de hát náluk lekváron és zsíron kívül nemigen akadt semmi. Így aztán gondolt egyet, elkezdte kenni a friss cipóból szelt kenyerekre a zsírt, majd ahogy szokta, megszórta cukorral is, mert a fiai így szerették. A kis Lacika eleinte csak nézte, mi lehet ez a fehér, ami leginkább a vajas kenyérre emlékeztette - de ugye azt ott-hon jó csabai kolbásszal vastagon megrakva ették -, aztán látva, hogy a béres fiai milyen jóízűen eszik, ő is megkóstolta. Mit megkóstolta! Megevett belőle három nagy szeletet, és utána ivott egy csupor tejet, majd kisvártatva hozzáfogott a potyóka szilva elfogyasztásához is, amit Mariska jobb híján szintén az asztalra tett.

Már épp kezdett elszunyókálni, amikor Kemecsey báró visszaért. Leült egy kicsit a tiszta szobában, hogy megbeszélje a béressel a tűzvész részleteit. Lacika arra ébredt, hogy apja épp azt mondja: - Bizony, András, nagyon megrongálódott a kastély bal szárnya. Ha haza nem érek, és nem szerzek útközben embereket az oltáshoz, földönfutók lettünk volna mi is... - Mire a gyerek csillogó szemmel, gyermeki őszinteséggel - hasában az újdonságnak számító béres vacsorával - felkiáltott: - Ne búsuljon, édesapám! Olyan jó szegénynek lenni!

Így volt, mese volt - de akár igaz is lehetett volna!

Petres Katalin: Csodakenyér

/apeva/

Vaj,
kenyér,
kisfiú
majszolgatja
örök festményen.

Ordas Andrea: Mese arról, hogy miért esik mindig pofára a vajas kenyér

Egyszer volt, hol nem volt, élt, épp csak éldegélt egy nagyon sanyarú sorsú kisfiú. A szülőknek nem volt pénzük felnevelni, így napszámba adták a szomszédos módos gazdának. A napszámot ugyan ők kapták utána, de gondolták, legalább jóllakik az a szerencsétlen gyermek.

Csakhogy nem így volt. A kislegényt ugyan sokat dolgoztatták, el is fáradt rendszeren estére, de a gazda bizony kenyéren és vízen kívül mást nem adott enni neki. Történt egy este, hogy a kisfiúnak sehogy nem jött álom a szemére, talán mert aznap még a szokásosnál is több dolga akadt, vagy mert valahogy aznap elfelejtett enni kapni, nem tudom, de kísétált a pajtából, ami egyszerre szolgált neki szállásul és munkahelyül, ugyanis a gazdáék itt tartották a tűzifát és a szenet. Kora este, talán inkább még késő délután volt, még nagy bőszén ontotta sugarait a nap, de a kis legény ilyenkor már rég az igazak álmát szokta aludni, hisz már a hajnali első napsugár munkában kellett, hogy találja. Épp ezért ezidáig nem is találkozhatott az úrficskával, aki mindig így, kora este, sokszor uzsonna közben, játszott itt a kutyájával. Most azonban száj tátva figyelte a másikat, hasonló korú, ám nála sokkal pufókabb kisfiút, milyen boldogan és önfeledten szaladgál. Ekkor jelent meg a szakácsnő, kezében egy hatalmas karéj vajas kenyérral, ami zsúfolásig volt pakolva vékonyra szeletelt kolbásszal és sajttal. A kisgazda elvette a szakácsnőtől a kenyeret, és meg sem köszönve azt, futott tovább, hogy a kutyával játszhasson. Ahogy szaladt az ifiúr, egyszer csak megbotlott egy kőben, és bár az egyensúlyát visszanyerte, a sok finomsággal megrakott kenyér bizony kiesett a kezéből. Bosszúsan hajolt le érte, és ekkor látta meg a pajta ajtajában báméskodó kis szolgállegényt.

- Mit bámulsz te itt? - rivallt rá bosszúsan. - Kibámultad a kezemből az uzsonnám!

A sovány kisfiú nem tudta levenni a szemét a sok finomsággal megrakott kenyérről, és hatalmasat nyelve, zavarában csak ennyit mondott:

- Én csak...

A gazdag kis úri fiúnak fogalma sem volt róla, hogy mi az az éhség, de valahogy egy pillanatra megszánta a szemmel láthatóan éhező kisfiút,

felvette a kenyeret a földről, a kolbászt és a sajtot a kutyának dobta, de a vajas kenyérral a kezében odalépett hozzá.

- Nesze, neked adom az uzsonnám. Úgyis utálok a vajas kenyeret. De erről senkinek egy szót sem! Megértetted?!? - mondta, majd a választ meg sem várva elviharzott a házba.

Az éhes kisfiú pedig a vajas kenyérral visszahúzódott a pajtába, és olyan lassan, apró falatokban ette a számára mennyei lakomát, hogy egy bő fertályóra is beletelt, mire az utolsó morzsa is elfogyott. Ezután pedig olyan édes álomba merült, mint tán életében még soha.

Többé nem jutott neki vajas kenyér, és nem is találkozott az ifiúrral, de minden éjjel azzal a karéj vajas kenyérral álmodott.

Nem sokkal ezután beköszöntött az ősz, és később a tél. A szolgálfiú pedig nagyon beteg lett. Megfázott egy különösen hideg, fagyos éjszakán, és tüdőgyulladást kapott. A gazda pedig nem akart pénzt pazarolni a szolgálfiú gyógyítására, volt még elég szegény család a környéken, könnyen szerzett magának másik szolgát. Szegény szolgálfiú pedig az egyik lázas éjszakán végleg álomba szenderült, a vajas kenyérről álmodva épp. A gazda annyit még megtett, hogy elföldelte a szolgálégényt, de ő a föld alatt is csak a vajas kenyérről álmodott.

Ezért van az, hogy ha a vajas kenyér leesik a földre, mindig a vajas felére fordul, hogy a szegény szolgálfiúnak jusson egy karéj vajas kenyér. Itt a mese vége, szaladj messze véle!

Kutasi Horváth Katalin: Füle

Neked mi jut eszedbe a fülesről? Edény, fazék, korsó? Szamár vagy bagoly? Egy hír vagy egy tanú? Esetleg egy levélforma a biológiaóráról? Talán egy kosár? Csak nem egy rejtvénymagazin? Nekem először egy levélszekrény, melyre az előfizető kiragasztott egy cédulát a postásnak, miszerint: „Ezen a héten nem kaptam meg a Fülest!” És előttem vannak a girbegurba betűk, melyekkel egy tréfás kedvű lakó a lépcsőházból válszolt a panaszosnak: „Gyere fel a negyedikre, nálam megkapod!”

Másodjára a Százholdas pagony, pontosabban egy búsképű, de igen kedves állatfigura ugrik be Fülesről, aki elvesztette a farkát. De közben

szinte hallom az Esti mese főcímdalát is, mely szerint Füles mackó mond most szép meséket a gyerekeknek, és látom, ahogy épp lekonyul a füle, melyről a nevét kapta.

Ám a Füles név hallatán nemcsak a mesevilág tárul fel körülöttem, hanem néhány reklámfotó is megjelenik múltat idéző szemeim előtt. Hallottatok már Tóth Józsefről, művésznevén Tóth József Fülesről? Amellett, hogy ugyanabba a gimnáziumba járt, mint én - abban az évben érettségizett ott, amelyikben én megszülettem -, ő készítette azokat a legendás fotókat, melyekre ma még sokan nagyon jól emlékeznek.

Ilyen a Nagykanizsai Sörgyár naptárképe, miszerint „A Fonyódi ásványvíz csodákra képes”: egy idősebb úr - a már megkezdett vizesüveget tartva kezében - látható az ágyban egy fiatal asszonyka mellett, mindketten elégedetten mosolyognak.

Vagy ott van a Tehéntúró-reklámplakát, melyen a túró egészséges, gusztusos, kedvesen csábító, hisz tehénfejet formáz, félbevágott paprika-fülekkel, kifli-szarvakkal, paradicsom-orrlyukakkal, mintha épp margarétát rágcsálna... De az „Egy pohár tej, tiszta fej” vagy a „Vigyázz, kész, sajt!” mondat sokak számára önthet képi formát is emlékei közt kutatva.

Az egyik Füles-reklámfotó címe ez volt: „Kedvencem a vajjas kenyér”. Egy mosolygós, szeplős kisfiú ül egy okker labdán színes, vastag csíkos, rövid ujjú pólóban, rövidnadrágban, magas szárú - túlságosan fehér talpú, vadonatúj - tornacipőben, nagyon sárga és nagyon tiszta frottírzokniban, és a lényeg: egy vajjas kenyeret tart a kezében harapásra készen, amit egy paradicsomkarika dob fel, ami az összehatást is még vidámabbá teszi. A kedves arcú fiú célkereszttapaszt visel a térdén, ami alatt nem sejtethünk valódi sebet. Az az érzésünk, hogy nem focizott mostanában. Bár hitelesebb volna egy maszatos arcú, a játékban megizzadt és megéhezett gyermek figurája, de így is nagyon hangulatos a fénykép.

Ha ez a gyermek annakidején csak a reklám kedvéért fogta is meg azt a szelet kenyeret, akkor is nyilvánvaló, hogy szokott vajjas kenyeret enni. (Szerintem a felvétel után jóízűen be is falta.) Csak azért mondom ezt, mert van, aki megkérdezte az anyját nemrég, hogy mi az a vajjas kenyér,

és azt a választ kapta, hogy az egy régi étel, azt már nem esszük... (Nem érdemelne egy fülest ezért a válaszáért?) De még mennyire, hogy esszük! Pláne, ha jó a kenyér, bőven elég rá a vaj is. Ezért nem értelmezhető számomra a kérdés: „Csak vajas kenyér van?” Mi az, hogy csak? Pláne amilyen felvágottak vannak mostanában! Hiába, semmi sem a régi...

De ha nem a fülesről, és nem is Fülesről kérdeztek, hanem csak csupán a vajas kenyérről, arról elsőként Farkas Tóni bácsi jut eszembe. Jellegetes hangja tisztán fülemben cseng, nagyon sok mesefigurát életre keltett általa, és sok film szinkronjában szerepel. Tudjátok, hogy Tóni bácsi Öcsödön született, ahol nevelőszülei József Attilától még a nevét is megtagadták?

Persze van, aki már tudja, s van, aki a legjobb indulattal sem találhatja ki, miért jut eszembe épp ő a kenyérről... Volt egy népszerű, jól sikerült reklám. Egy kövérkés bácsi - jelesül Farkas Antal - sorban keni a kenyereket, de egymás után jönnek a családtagok, s elkérik, elveszik tőle, mert mindenki megkívánja futtában, pedig már Tóni bácsi is nagyon beleharapna egybe. Mikor végül a kutya is elkunyerálná tőle, fellázad, felmordul, és végre ő is hozzájut a finomsághoz...

Nos, ezek után megyek, lekenek egyet...

Varga Katalin: Réгимódi kép

Régi idők hangulatát idézi ez a kép.

Kisfiú vajas kenyérral: nekem ez szép emlék.

Kislányként én is így ettem a vajas kenyeret.

Nagy játék hevében bizony oly sokszor leesett!

Madarak csipkedték fel, vagy arra járó kutyák.

Ma a gyerekek jobban szeretik a Nutellát.

A képen tán ehetne a fiú cukros kenyeret.

Tudjátok, az még nekem is adott élvezetet!

Réгимódi kép, mintha fotó lenne, oly csodás,

Elmúlt időket idéző, gyönyörű alkotás.

Emlékeket idéző.

Győri Nagy Attila: Utókor

Székely Bertalan unottan nézett körbe a szobában. Semmi izgalmasat nem látott, amit érdemesnek talált volna a megörökítésre. Amúgy is inkább emberi arcot szeretett volna festeni most. Kinézett az ablakon és meglátott egy virágáros lányt sétálni. Unalmas - gondolta, majd körbenézett, és a szomszéd ház tövében egy kisfiúra lett figyelmes, aki vajas kenyeret majszolt. Megállapította, hogy szép arca van, és lekiabált neki. Pár perc múlva a fiú már a szobájában volt, s figyelmesen nézett, vajon mit akarhat tőle ez az ember.

- Lefestelek, ha nem bánod. Adok érte sokkal finomabbat, mint amit most eszel. Rendben?

- Felőlem. Mit kell csinálnom?

- Igazán semmit, csak maradj mozdulatlan, amíg nem szólok.

A kisfiú így is tett, és bár korgott a gyomra, visszafogta magát a kenyérbe harapástól. Hosszú percek teltek el, egyre nyugtalanabb lett, de a remény a finom falatokra kitartást adott neki. A festő észrevette türelmetlenségét és próbálta a figyelmét fenntartani.

-Tudod-e, mi az a festmény?

- Hát... olyan, amin én leszek rajta?

- Igen, olyan. A te képmásod lesz rajta. Tudod, mi az érdekes benne? Sok-sok év múlva, amikor én már történelem leszek, a képeim sokat fognak érni. Akkor majd kérdezzetik az emberek, hogy vajon ki ez a kisfiú a vajas kenyérral a kezében. Sokat fognak beszélni a képeimről. Sőt, tudod, mit mondok neked? Még az is könnyen előfordulhat, hogy költők verset írnak majd rólad a kép láttán. Bizony-bizony, még az is előfordulhat.

Mráz Erzsébet Irma: Álom

Ma is éhen feküdt le,
Sós krumpli volt ebédre.
Vacsorára nem jutott,
Munka után futkosott.

De, legalább, délben evett,
Reggelizett egy keveset.
Igaz, száraz volt a kenyér,
Hogyha nincs más, oly sokat ér!

Jó lenne pár falatka,
Nem korogna a gyomra,
Nem kínozná az éhség,
Gyötörné a szegénység.

A két gyerek már evett
Egy darabka kenyeret.
Szomszéd adta, zsírosan,
Megsajnálta, biztosan.

Neki is csak csordul-cseppen,
Mind tudják, hogy nincs ez rendben.
A gyerekeknek enni kell!
Így magától vonta el.

Ők már alszanak szépen,
Álmukban vaj van a kenyéren.
Hatalmas tál, sok falat,
Végre, most mindenki jóllakhat!

Az álom reggel véget ér,
Elfogy az összes kenyér.
Próbára tesz a gond, a baj.
Legyen kenyér, nem kell vaj!

Kortárs Magyar Irodalom oldal a Facebookon:
<https://www.facebook.com/kortars.magyar/>

Szabó Eszter Helka: Brumi kenyere

Pisti nagyon várta a keddet és a csütörtököt, mert ezeken a napokon Anna néni mindig felolvastatott velük egy részletet Bodó Béla: Brumi az iskolában című könyvéből. Szerette ezeket a kalandokat, mégis Brumi mézes-vajas kenyere foglalkoztatta a legjobban, de a lekváros-vajas kenyér is vonzó volt. Pistinek sokszor mondta otthon az anyukája, hogy ők szegények, ezért kell mindig zsíros kenyeret ennie. Ezek szerint ez a Brumi gazdag lehet, gondolta Pisti. Mikor hazament a napköziből, meg is kérdezte az édesanyját:

- Anya, ugye, mi szegények vagyunk?

Édesanyja csodálkozva meredt rá, majd visszakérdezett:

- Miért gondolod ezt, kisfiam?

- Semmi... vagyis csak azért, mert a Bruminak mindig mézes-vajas kenyeret vagy lekváros-vajas kenyeret csomagol a mamája tízóráira - válaszolta kissé bizonytalanul Pisti.

- Te is szeretnél ilyen, ugye? - kérdezte az édesanyja.

- Ühüm - volt a válasz.

- Nos, lehet róla szó. Tudod, kisfiam, nem olcsó mulatság, de van itthon mézünk és vajunk is.

- Akkor miért kapok mindig zsíros kenyeret? - fakadt ki a kisfiú.

- Mindig azt hittem, hogy szereted. Eddig sohasem panaszkodtál - felelte az édesanyja.

- Akkor mégsem vagyunk szegények? - kérdezte Pisti.

- Nem vagyunk gazdagok, kisfiam. Spórolnunk kell. Van olyan osztálytársad, például a Lalika, akit egyedül nevel az anyja. Neki meg a testvéreinek még zsíros kenyér is ritkán jut. Többnyire cukrozott kenyeret esznek, vagy üresen.

- A Laliékról a gyerekek is azt mondták, hogy szegények. Anya, holnap vihetek olyan tízórait, mint a Brumi?

- Jól van, vihetsz, de csak most az egyszer - mondta az anyukája, majd hozzátette, ígérje meg Pisti, hogy nem dicsekszik el vele fűnek-fának,

mert az nagyon csúnya tulajdonság. Pisti úgy érezte magát, mint egy igazi medvebocs, az anyukája ugyanis alaposan megsimogatta a buksiját. Másnap az édesanya nagyon korán kelt. Nem volt otthon sem méz, sem vaj, de nem akarta, hogy szegénynek érezze magát a fia.

**Friss irodalmi pályázatok a Poéta Irodalmi Portálon:
<http://www.poeta.hu/>**

Lektorálta: Kutasi Horváth Katalin

*A Verslista honlapja:
<http://portal.verslista.hu>*

*A Képzeld el... irodalmi folyóirat honlapja:
<http://www.kepzeldel.hu>*

*Az Irodalom Feketen-Fehéren c. folyóirat honlapja:
<http://poeta.hu/feketen-feheren>*

*A Poéta Irodalmi Portál honlapja:
<http://www.poeta.hu>*
